

Fremtidens oppvekststruktur 2026-29

HØRINGSNOTAT TIL BEHANDLING I KOMMUNESTYRET 16.-17. DESEMBER

Foto: Stockbilder

Innhold

Bakgrunn	3
Kommunestyrets vedtak sak 20/2025 i møte den 18.03.2025:.....	3
Kommunestyrets vedtak sak 58/2025 i møte den 17.06.2025:.....	5
Hvorfor endre dagens oppvekststruktur.....	6
Endringer i rammebetingelser:	6
Forventningsgapet:	7
Oppsummert:	10
Politiske behandlinger, prosess og medvirkning.....	11
Videre prosess:	11
Informasjonsmøtene	12
Medvirkning og barns beste	12
Politisk prosess:	13
Sammendrag fra Menon-rapporten.....	15
Oppsummert prosess:	17
Forslag til ny oppvekststruktur.....	18
Anbefaling skole:	19
Anbefaling barnehage:	19
Flytting fra leide til eide lokaler:	19
Skolekretsgenser	21
Ressursenheter for barnehagebarn og elever med særlig omfattende behov	22
Rom for å jobbe med forebygging og tidlig innsats	23
Redusere arealer og større sambruk.....	23
Økonomiske vurderinger.....	24
Oppsummert i henhold til kommunestyrets bestilling	25
Kommunedirektørens konklusjon	27
Vedlegg:.....	27

Bakgrunn

Kommunestyret ba i desember 2023 kommunedirektøren å legge frem en sak der en ser på behovet for skolebygg i Rana. Våren 2024 vedtok kommunestyret videre at en barnehage skal legges ned fra høsten 2025, og ba kommunedirektøren legge frem en ny og mer omfattende vurdering struktursaken. Kommunedirektøren valgte å gå ut bredt innenfor oppvekst og kultur, for at også kultur og barn- og familieavdelingen kunne bidra til å få ned arealbruken og bidra til en mer effektiv organisering. Behovet for sistnevnte er omtalt i de to siste perspektivmeldingene.

I oppvekst og kulturutvalget ble det stilt spørsmål om muligheten for å se på en deling av Ytteren skolekrets mellom Selfors og Båsmoen. Fire alternativer på dette ble presentert i møtet 10.11.24 og tatt med i det videre arbeidet.

I sitt møte 18. desember 2024 vedtok kommunestyret at det skulle utredes flere alternativer før de ville sende ut oppvekststrukturen på høring. I vedtaket var det lagt frem ni punkter til alternative strukturer, som til sammen ga 22 nye alternativer.

I samme møte vedtok kommunestyret å legge ned Mjølan barnehage fra høsten 2025.

I formannskapet 11.03.25 ble det vedtatt at det skulle utarbeides et nytt høringsnotat. Tre alternativer fra det andre høringsnotatet skulle tas sammen med 0-alternativet og i tillegg ble det lagt frem fire nye alternativer.

Til sammen har 37 alternativer inkludert 0-alternativet blitt vurdert.

Kommunestyrets vedtak sak 20/2025 i møte den 18.03.2025:

Kommunedirektørens innstilling vedtas med følgende endringer:

1. Alternativ 10 og 31 sendes ikke ut på høring.

2. Høringen utvides med følgende alternativer:

Tilleggsforslag 1

- Storforshei barn og ungdomsskole renoveres som 1-10 skole tilpasset elevtall
- Skonseng skole legges ned.
 - Elevene overføres Selfors og Storforshei skole. Barna overføres i utgangspunktet til Selfors skole, men overføres Storforshei skole dersom foreldrene ønsker det.
- Det etableres ungdomsklubb på Skonseng.
- Ytteren barneskole legges ned. Elevene overføres til ny Båsmo & Ytteren barneskole.
- Gammelt SFO-bygg tas i bruk
- Nybygg for å sikre økt kapasitet bygges.
- Det søkes trafiksikkerhetsmidler hos NFK for å håndtere krysset i Nordåsveien/Båsmoveien spesielt og Nordåsveien generelt.

- Elevene skal ha fast klasserom og garderobeplass
- Ravo flyttes til Torggata 2
- Barne- og familieavdelingens virksomhet i PIR-bygget, kulturskolen, fritidsklubben på
- Ytteren og eventuell øvrig kommunal drift i leide lokaler flyttes til Ytteren barneskole.
- Revelheia barnehage legges ned, barna tilbys plasser i øvrige kommunale barnehager.
- Ytteren miljøbarnehage legges ned og barna overføres Båsmo barnehage.

Tilleggsforslag 2

- Det gjøres ikke endringer i skolestrukturen.
- Strengt nødvendig vedlikehold av Storforshei barne- og ungdomsskole og Skonseng og Lyngheim barneskoler.
- Ytteren miljøbarnehage legges ned og barna overføres Båsmo barnehage.
- Revelheia barnehage legges ned, barna tilbys plasser i øvrige kommunale barnehager.
- Kulturskolen samlokaliseres med Ytteren barneskole.
- Ravo flyttes til Torggata 2
- Ikke – lovpålagte tjenester vurderes nedjustert kraftig for å sikre økonomisk bærekraft:
 - Nedlegging av fritidstjenesten
 - Ta ned nivået på kulturskolen
 - Ta ned nivået på biblioteket
 - Ta ned nivået på arbeidet i familietjenesten
 - Redusere tilskudd og partnerskapsavtaler med 33%. Ingen nye avtaler inngås.

Tilleggsforslag 3

Ungdomsrådets forslag sendes på høring:

- Storforshei barne- og ungdomsskole renoveres som 1-10 skole.
- Utskarpen skole består som 1-10 skole.
- Skonseng skole gjøres om til 1. – 4. trinn, elever i 5. – 7 trinn overføres til Selfors og
- Storforshei skole. Ved behov må det bygges tilbygg ved Selfors barneskole.
- Ytteren barneskole gjøres om til 1. – 4. trinn og elever i 5.- 7. trinn overføres til Båsmo barneskole.
- Kulturskolen og spesialpedagogisk fagteam flytter inn i Ytteren skole.
- Ytteren Miljøbarnehage og Revelheia barnehage legges ned og barn flyttes til barnehager med ledig kapasitet og til Ytteren skole.
- Fritidstjenesten består som ruspreventive møteplasser.

Tilleggsforslag 4

Alternativ 28 sendes på høring med følgende endringer/tillegg:

- Alternativet belyses slik at enten 1-10 skolen på Ytteren eller Hauknes eller begge eventuelt kan realiseres.
- Storforshei barn og ungdomsskole 1-10 skole renoveres som 2-parallell – forutsetter at elevene fra Skonseng barneskole går på ungdomsskole her.
- Skonseng barneskole renoveres.

- Hauknes barneskole etableres som 1-10 skole.
- Ytteren barneskole etableres som 1-10 skole for ungdomsskole elever fra Bossmo og Ytteren.
- Lyngheim barneskole legges ut for salg og elever flyttes til Rana ungdomsskole
- Vurdere sambruk for fritidsklubben på Ytteren, spesialpedagogisk fagteam for barnehage.
- Ravo flyttes til Torggata 2
- Ikke – lovpålagte tjenester vurderes nedjustert kraftig for å sikre økonomisk bærekraft:
 - Nedlegging av fritidstjenesten
 - Ta ned nivået på kulturskolen
 - Ta ned nivået på biblioteket
 - Ta ned nivået på arbeidet i familietjenesten
 - Redusere tilskudd og partnerskapsavtaler med 50%. Ingen nye avtaler inngås.

Null-alternativet legges til i oppsummerte alternativer i høringsnotatet.

Kommunestyrets vedtak sak 58/2025 i møte den 17.06.2025:

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren legge frem et hovedprosjekt for deler av alternativ 3 med intensjon om:
 - a) Storforshei barne- og ungdomsskole renoveres som 1-10 skole i tråd med skisseprosjektet.
 - b) Skonseng barneskole legges ned.
 - c) Forskrift om kretsgrenser revideres, sendes på høring og legges frem for behandling før skoleåret 2026/27.
 - d) Kommunestyret ønsker at elevene overføres til Storforshei skole, men det er viktig at barn og foreldre blir hørt før saken endelig besluttet.
 - e) Det utredes muligheten for å gi SFO-tilbud på tidligere Skonseng skole, hvor ansatte kan følge på buss til og/eller fra skolen. Det søkes samordning og samarbeid med idrettslag, fritidsklubb o.l. for å gi mulighet for å videreføre denne aktiviteten. Tilbudet må kunne gis uten å øke antall ansatte. Andre avbøtende tiltak kan også vurderes.
 - f) Endelig beslutning i sak om skolenedleggelse og hvor elevene flyttes legges frem for kommunestyret i egen sak.
2. Ytteren barneskole består. Kommunestyret er positive til økt sambruk av lokalene med øvrige kommunale tilbud.
 - a) Fritidsklubben på Ytteren flytter inn i Ytteren barneskole.
 - b) Det gjøres fortløpende vurderinger knyttet til om annen kommunal virksomhet kan flytte inn i skolen. Kommunestyret ber kommunedirektøren legge frem dette på egnet måte dersom det blir aktuelt.
 - c) Revelheia barnehage, Båsmo barnehage og Ytteren miljøbarnehage legges ikke ned som følge av dette.

3. Ravo flyttes til Torggata 2.
4. De økonomiske forutsetningene legges inn økonomiplan 2026-2029.
5. Kulturskolens lokalisering vurderes i egen sak som også omhandler tjenestens innhold og omfang. Ansatte og foreldre involveres i prosessen. I saken skal det også vurderes kjøp av bygget kulturskolen i dag er lokalisert i, eller omdisponering/ombygging av Samfunnshuset, finansiert av kulturhusfondet. Det resterende fondet avvikles og midlene overføres til disposisjonsfondet.
6. Kommunestyret er bekymret for at statens overføringer til kommunene krever for rask flytting av midler mellom grupper, noe som svekker kommunens omstillingsevne. Kommunestyret ber derfor ordfører ta initiativ til tverrpolitisk innsats for å skape forståelse for dette på statlig nivå.
7. Kommunen har tidligere hatt stor nytte av ekstern analyse av andre tjenesteområder, som Agenda Kaupang-rapporten om helse- og omsorgstjenestene (2022). Kommunestyret ber kommunedirektøren om å bestille en ekstern analyse av «Effektivisering og organisering oppvekst- og kulturavdelingen i møte med demografiendringer». Kommunestyret legger følgende forutsetninger til grunn for analysen:
 - Rana kommune må la økonomien følge demografien.
 - Rana kommune skal ikke ha høyere ressursbruk enn gjennomsnittet i kommunegruppe 9 og 10 til tjenestene.
 - Rana kommunes kommuneplans samfunnsdel legges til grunn.
 - Fremtidig tjenesteproduksjon, investeringer og strukturer i oppvekst- og kulturavdelingen må ikke gå på bekostning av kommunens evne til:
 - Investering i Solsiden bo- og aktivitetssenter byggetrinn 1 og 2.
 - Drift av Solsiden bo- og aktivitetssenter.
 - Fremtidig forventet vekst i øvrige tjenester innen helse- og omsorgssektoren

Hvorfor endre dagens oppvekststruktur

Endringer i rammebetingelser:

I 2023 var vi i Rana for første gang flere eldre over 67 år enn yngre under 19 år. Resultatet av denne utviklingen er at de økonomiske rammeoverføringene fra staten reduseres til barn og unge, mens de økes for de eldre. I tillegg blir vi færre i arbeidsfør alder. Utfordringen nå, og i årene som kommer, blir å rekruttere nok ansatte til å levere de tjenestene en kommune forventes å levere, spesielt innenfor sektorene oppvekst og kultur, og helse og mestring.

Det betyr at vi må omstille og endre driften slik at den er tilpasset de nye rammebetingelsene. Mer penger vil ikke alene løse problemene. Rana kommune må som en konsekvens av dette, styre mot mer fortetting og samling av tjenester i alle sektorene. Det

betyr at vi må bygge opp større og mer robuste enheter, der vi har mulighet til å ha forsvarlig bemanning og god kvalitet på tjenestene, som er i tråd med lovpålagte krav.

I arbeidet med å utrede endringene som er påkrevd legger vi til grunn tall for økonomiplanperiode 2025-2028 med tilhørende framskrivninger og nye rammer for økonomiplan.

Kommunestyret sine vedtak som foranlediger denne saken, bygger på en forståelse av konsekvensen av de demografiske endringene som kommunen og hele Norge nå står overfor. Videre en forståelse av at staten forventer at kommunene dreier ressursbruken fra barn og unge (skoler og barnehager) til eldre (omsorg, pleie og mestring).

I denne sammenhengen må derfor endring av skole- og barnehagestruktur sees i lys av hvilke behov kommunen har for økt ressursbruk i andre sektorer, og da spesielt helse og mestring, innenfor de rammene som gjelder. En viktig rammebetingelse er plikten til å ta ansvar for helheten i det tilbudet kommunen skal gi sine innbyggere.

Forventningsgapet:

De siste 20-25 årene har Norge som nasjon og Rana som kommune opplevd mer eller mindre kontinuerlig vekst. Nivået på tjenestene som leveres av det offentlige har økt, og det offentlige løser mer enn noen gang før for sine innbyggere. Dette har skapt forventninger i befolkningen om fortsatt utvikling og økt nivå på tjenestene som leveres fra det offentlige, og hva det offentlige skal løse for innbyggerne.

Når rammebetingelsene endrer seg slik de har gjort de siste årene, med svikt i kommuneøkonomien, økt polarisering i debattene spesielt når det gjelder satsing på distrikt kontra by, barn og unge versus eldre, oppstår det et gap mellom forventningene som er skapt og virkeligheten – det vil si hva som er mulig å realisere for en kommune.

I Rana kommer dette til uttrykk gjennom en forventning om at struktur på skoler og barnehager ikke skal endres på tross av en reduksjon i antall barn og unge fra 3600 til 2670 i skolepliktig alder i løpet av de siste 25 årene.

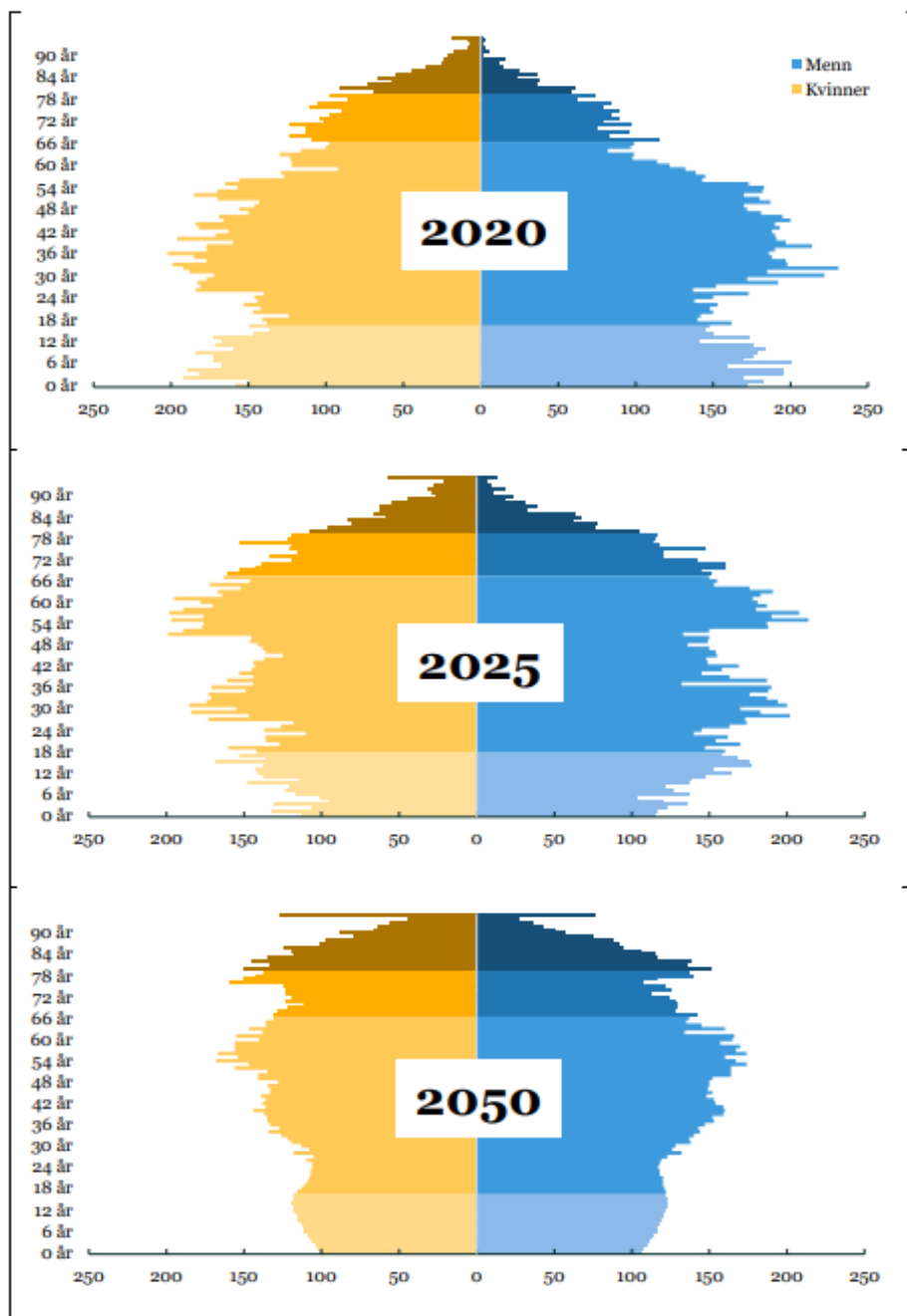
Forventningen er aksept for at 40 prosent av skolepultene vi har i Rana i gjennomsnitt skal stå ubrukte fordi det er viktigere med skolebygg flere steder, enn å fordele ressursene best mulig for å gi flest mulig skoleelever et kvalitativt godt undervisningstilbud.

En slik struktur vil over tid ikke la seg bemanne i henhold til normkrav for bemanning, på grunn av de demografiske endringene og rekrutteringsutfordringene. Bevaringen av struktur vil føre til en skjevfordeling av ressursene der få elever i små skoler får relativt mer av ressursene per hode enn elever i større skoler.

Satt på spissen handler dette om kommunen skal bruke penger på skoleelever og barnehageunger vi ikke har (de tomme pultene) fremfor å endre innretningen til bruk på et stadig økende antall eldre med behov som vi faktisk har.

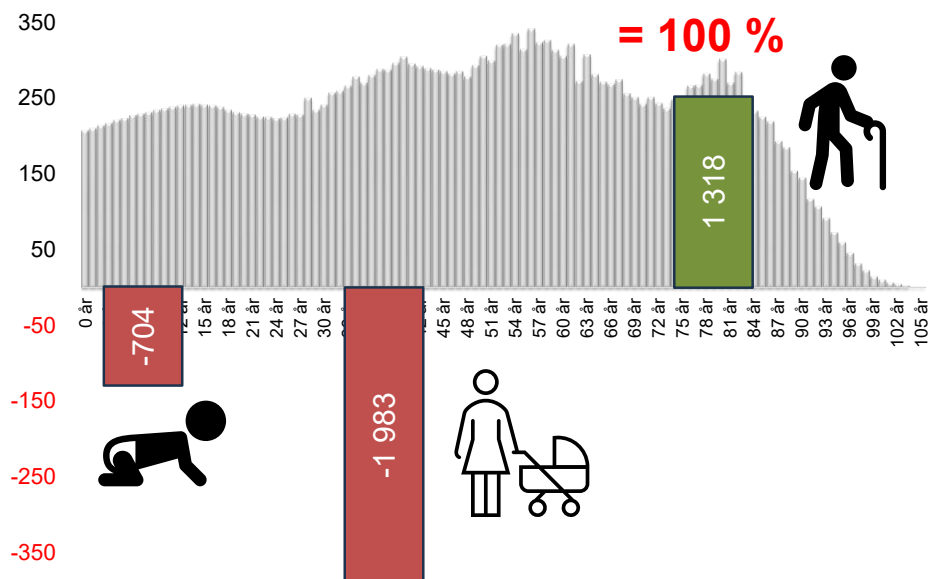
Figur 1 – Befolkningsutvikling for Rana fordelt på kjønn og alder frem mot 20250

Figur 3-2: Befolkningspyramider for Rana kommune i 2020, 2025 og 2050 (MMMM). Kilde: SSB

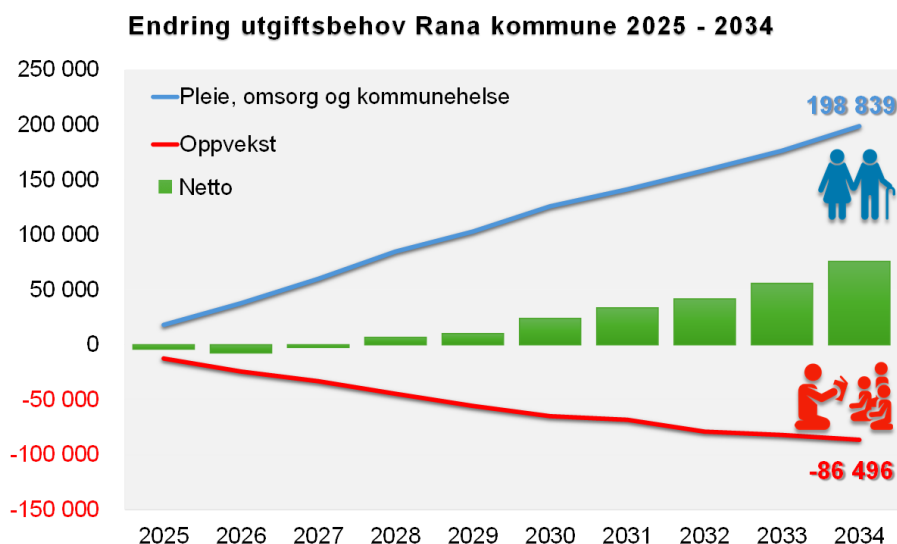
Figur fra Menons rapport
av 10.10.25

Figur 2 - Demografisk endring for Rana frem mot 2050

Dette bildet forteller at mens vi blir 1 318 flere eldre, går antallet barn og unge ned med 704. De som er i arbeidsfør alder, går i samme periode ned med 1 983 personer. Det betyr at det blir langt færre i arbeidsfør alder. Ut fra dette må vi se på måten vi organiserer våre tjenester og om vi kan jobbe på nye måter, f.eks. ved økt digitalisering og mer samhandling.

Figur 3 - Endring økonomiske rammebetingelser for Rana neste 10 år

Den blå linja i tabellen over viser det økte utgiftsbehovet i helse og mestring som er på 199 mill. kr. i løpet av de neste 10 årene. I samme periode er det forventet at utgiftsbehovet skal gå ned i oppvekst og kultur med 86,5 mill. kr. Det betyr at vi må snu deler av ressursbruken, fra oppvekst til eldreomsorg.

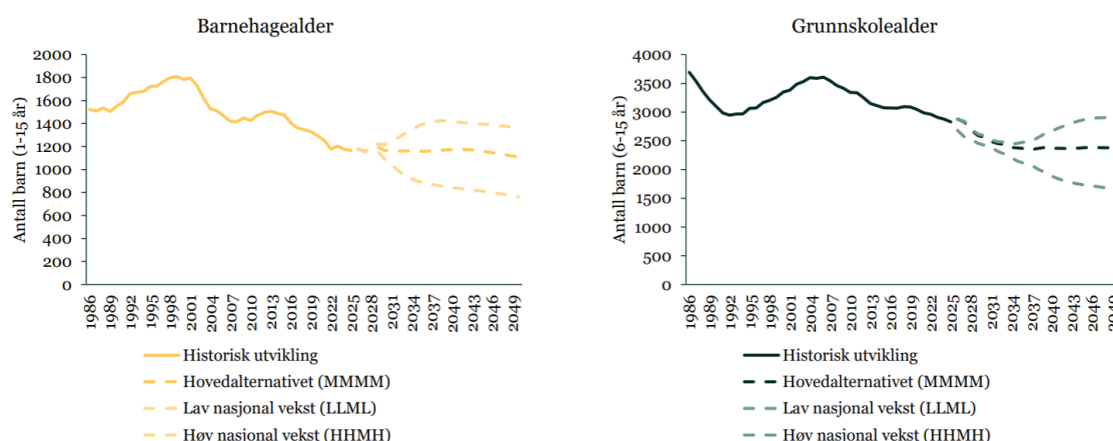
Den senere tid har også regjeringen vært tydelige på at kommunene må omstille driften og prioritere. I Kommunal Rapport 22. oktober 2025 skrev kommunalminister Bjørnar Skæran;

«Men jeg har sagt at mange kommuner fortsatt må gjennom tøffe omstillinger. Vi vet at vi går inn i krevende tider, med flere eldre og færre i arbeidsdyktig alder, og at utfordringene dette gir kommunene ikke blir mindre framover.»

Da må også kommunene se etter nye og smartere måter å løse oppgavene på. Det vil være uansvarlig ikke å jobbe for å bruke offentlige midler mest mulig effektivt.»

Ser vi på framskriving av antall barn i barnehage- og skolealder, er det store forskjeller på de ulike alternativene. Erfaringsmessig har vi ligget noe under middelalternativet. Noe som betyr at vi mest sannsynlig vil ligge et sted mellom den midterste og den laveste prikkete linja.

Fremskrivninger for antall barn og unge i Rana

Antall barn og unge. Kilde: SSBs befolkningsfremskrivninger

Oppsummert:

Antall barn og unge går kraftig ned i årene fremover. Antallet i arbeidsfør alder går også kraftig nedover, og vi har allerede begynt å merke rekrutteringsutfordringene, særlig innenfor barnehage og helsestasjon. I tillegg vil helse og mestring ha behov for langt flere ansatte i årene fremover for å kunne levere forsvarlige tjenester til den eldre delen av befolkningen. Det å bruke mer penger vil i svært liten grad løse problemet.

For mer informasjon:

- [Kapasitetsoversikt kommunale skoler](#)
- [Kapasitetsoversikt kommunale barnehager](#)
- [Perspektivanalyse Rana kommune 2026 - 2029](#)
- [Budsjett og økonomiplan 2026-2029. Kommunedirektørens forslag 5. november 2025](#)

Politiske behandlinger, prosess og medvirkning

Første høringsutkast ble offentlig 13. november 2024. Deretter ble det behandlet i følgende organ:

- Oppvekst og kulturutvalget 20. november 2024
- Ungdomsrådet 21. november 2024
- Råd for personer med funksjonsnedsettelse 21. november 2024
- Formannskapet 26. november 2024
- Kommunestyret 17.-18. desember 2024

Andre høringsutkast ble offentlig 19. februar 2025. Deretter ble det behandlet i følgende organ:

- Hovedutvalg oppvekst, kultur og idrett 26. februar 2025
- Ungdomsrådet 27. februar 2025
- Råd for personer med funksjonsnedsettelse 27. februar 2025
- Formannskapet 11. mars – et tredje høringsutkast ble utarbeidet til kommunestyret 18. mars, med bakgrunn i formannskapets behandling 11. mars 2025
- Kommunestyret 18. mars 2025

I tillegg ble saken behandlet i AMU og nødvendige drøftinger gjennomført i henhold til gjeldende lov- og avtaleverk.

Videre prosess:

Høringsutkastet kan bli behandlet følgende datoer, om kommunestyrets sender saken på høring:

- Ungdomsrådet 12. februar 2026
- Råd for personer med funksjonsnedsettelse 12. februar 2026
- Oppvekst og kulturutvalget 18. februar 2026
- Formannskapet 24. februar 2026
- Kommunestyret 10. mars 2026

Det er lagt opp til at forslag til revidert forskrift for skolekretsgrenser og skolebytte behandles parallelt med oppvekststruktursaken.

Nødvendige drøftinger gjennomføres i henhold til gjeldene lov- og avtaleverk.

Informasjonsmøtene

Det ble høsten 2024 avholdt 3 informasjons- og medvirkningsmøter for foreldreutvalgene for skolene, samarbeidsutvalgene for barnehagene, elevråd, ansattorganisasjoner og hovedverneombud.

Tema på møtene:

27. august – Informasjon om bakgrunn, rammebetingelser og prosessen.

Egen informasjonslink på kommunens nettside er opprettet. I etterkant av møtet var det mulig å gi digital tilbakemelding frem til 6. september

8. oktober – Tilstandsrapporter og mulige scenarioer ble presentert. I etterkant var det mulighet for å gi digitale innspill og stille spørsmål frem til 18. oktober

4. november – Kommunedirektørens la frem sitt budsjettforslag og forslag til ny oppvekststruktur presenteres. Høringsnotatet ble offentlig 13.11.24 og kommunestyret vedtok at de vil sende ut saken på høring 17.-18. desember.

I tillegg har politiske utvalg fått statusoppdateringer etter ønske og behov underveis, og det var mulig å stille spørsmål i forbindelse med kommunedirektørens budsjettforslag. Herunder spørsmål knyttet til føringer og forutsetninger for budsjettet.

Medvirkning og barns beste

Det er gjennomført medvirkningsprosesser i skolene og barnehagene hvor barn har gitt sine innspill og betraktninger knyttet til de ulike mulighetene til struktur som har ligget på bordet. I forbindelse med kommunestyrets behandling av oppvekststrukturen 17. juni 2025, ble det også laget en barnerettighetsvurdering som belyste forlaget til strukturendring.

Medvirkning og barns stemme

Barn og unge har blitt hørt gjennom klassesamtaler, elevråd, barnehagesamtaler og innspill fra foresatte og ansatte. Barn har uttrykt bekymringer for å miste venner, lang skolevei, uro i store klasser og frykt for mobbing, men også glede over muligheten til å få nye venner (Medvirkning barn og unge s. 28–35; Medvirkning delprosess 2 s. 4–21).

Barnerettighetsvurdering

Kommunen har vurdert konsekvenser knyttet til fysisk miljø, sikkerhet, sårbarhet og rett til utdanning. Lang reisevei, tap av lokal tilhørighet og behov for overgangsplaner er sentrale utfordringer. Samtidig vurderes sammenslåing av enheter som positivt for tilgang på fagkompetanse, stabilitet og kvalitet i tilbudet (Barnerettighetsvurdering s. 11–20).

Sårbare barn og overganger

Særlig sårbare barn er viet oppmerksomhet, med anbefalinger om skreddersydde overgangsplaner, kontinuitet i relasjoner og tilrettelegging. Det er understreket at endringer må gjennomføres med trygghet og forutsigbarhet, og at de barnets sosiale nettverk bør bevares så langt dette er mulig (Barnerettighetsvurdering s. 40–42).

Fysiske og pedagogiske forhold

Skole- og barnehagebygg er vurdert med hensyn til inneklime, universell utforming og pedagogisk egnethet. Moderne og fleksible bygg gir bedre læringsmiljø og mulighet for tilpasset undervisning. (Barnerettighetsvurdering s. 19; Medvirkning barn og unge s. 33).

Barns beste

Endringer i oppvekststruktur vil medføre både positive og negative konsekvenser. Kommunen har så langt vurdert at strukturendringer samlet sett kan være til barnets beste, gitt at det sikres god bemanning, fagkompetanse og kvalitet i tilbudet. Det anbefales at endringer gjennomføres raskt for å unngå langvarig usikkerhet, og at det legges stor vekt på overgangsarbeid og ivaretagelse av relasjoner (Barnerettighetsvurdering s. 45–47).

Overførbarhet av tidligere vurderinger til nåværende forslag

Vurderingene som er gjort i tidligere forslag til oppvekststruktur er fortsatt relevante og gyldige for nåværende forslag. Vurderingene bygger på grunnleggende prinsipper og kriterier for vurdering av barnets beste, slik det er definert i Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon. De fleste elementer som trygghet, tilhørighet, skolevei, læringsmiljø og relasjoner er stabile vurderingskriterier som gjelder uavhengig av hvilke konkrete strukturendringer som foreslås. I Barnerettighetsvurderingen som fulgte kommunestyresaken av 17.06.25, kommer det frem at vurderingene er gjort på gruppenivå og med utgangspunkt i barns generelle behov og rettigheter, og at disse vurderingene skal være styrende for alle alternativer som berører barn (Barnerettighetsvurdering.pdf, s. 3 og 45–47). Tidligere vurderinger vil derfor fortsatt være relevante i den videre behandlingen av nåværende forslag.

I forbindelse med at saken legges frem for endelig behandling vil det legges frem en oppdatert barnerettighetsvurdering.

For mer informasjon:

- [Medvirkning barn og unge – delprosess 1](#)
- [Medvirkning barn og unge – delprosess 2](#)
- [Barnerettighetsvurdering juni 2025](#)

Politisk prosess:

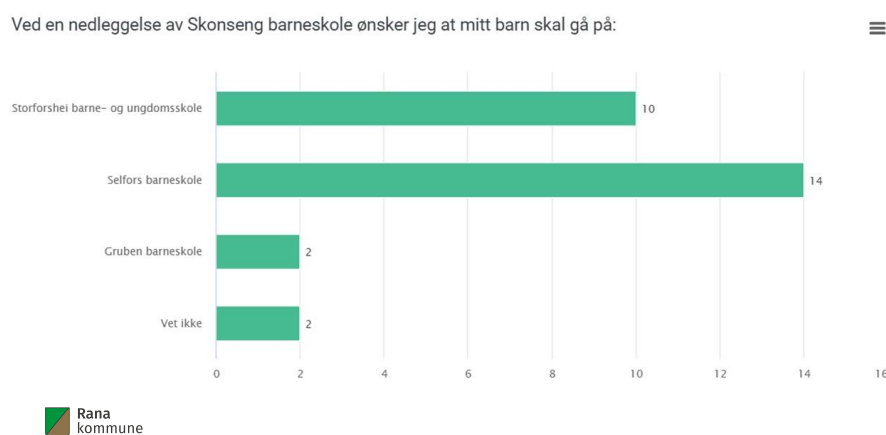
Etter den administrative prosessen overtok politisk nivå prosessen, noe som først førte til et andre forslag til høringsnotat som ble utarbeidet etter kommunestyrets vedtak 18.

desember 2024. Dermed ble et tredje forslaget til høringsnotat utarbeidet etter bestilling i Formannskapet 11.03.25.

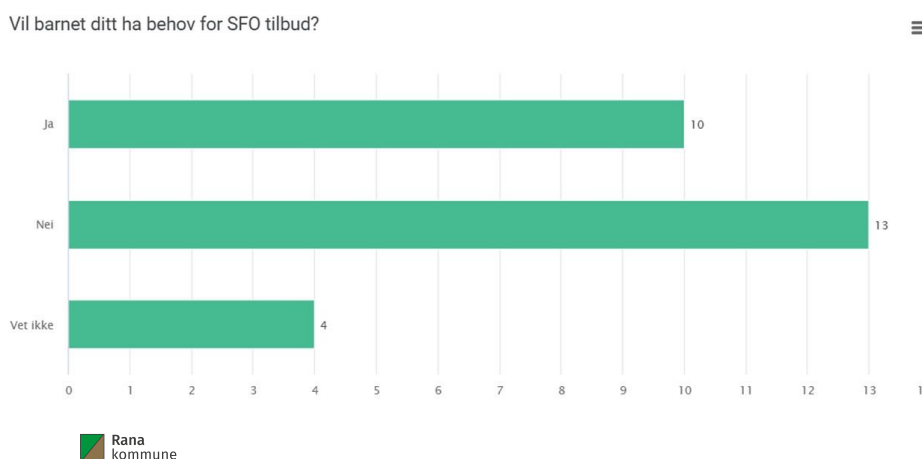
I prosessen i etterkant av kommunestyrets vedtak i juni har vi gjennomført en kartlegging av hvor elever ved nedleggelse av Skonseng skole.

- Undersøkelsen har noen svakheter ved at det bare er rundt halvparten av foreldrene som har svart eller gitt tilbakemelding.
- Den viser likevel klart at det ikke er noe entydig bilde hvor man ønsker at barna skal gå på skole.
- Det betyr at vi legger til grunn at det er delt hvor foreldrene ønsker at elevene skal gå.

Figur 4 – viser resultatene for skolevalg:

Figur 5 – viser hvor mange som har meldt behov for SFO

Kommunestyret valgte også å bestille en ekstern rapport med følgende vedtakspunkt:
Kommunen har tidligere hatt stor nytte av ekstern analyse av andre tjenesteområder, som Agenda Kaupang-rapporten om helse- og omsorgstjenestene (2022). Kommunestyret ber kommunedirektøren om å bestille en ekstern analyse av «Effektivisering og organisering oppvekst- og kulturavdelingen i møte med demografiendringer». Kommunestyret legger følgende forutsetninger til grunn for analysen:

- *Rana kommune må la økonomien følge demografien.*
- *Rana kommune skal ikke ha høyere ressursbruk enn gjennomsnittet i kommunegruppe 9 og 10 til tjenestene.*
- *Rana kommunes kommuneplans samfunnsdel legges til grunn.*
- *Fremtidig tjenesteproduksjon, investeringer og strukturer i oppvekst- og kulturavdelingen må ikke gå på bekostning av kommunens evne til:*
 - *Investering i Solsiden bo- og aktivitetssenter byggetrinn 1 og 2.*
 - *Drift av Solsiden bo- og aktivitetssenter.*
 - *Fremtidig forventet vekst i øvrige tjenester innen helse- og omsorgssektoren*

Sammendrag fra Menon-rapporten

Rana kommune står foran en krevende omstilling i oppvekstsektoren. Færre barn og unge, flere eldre og økende behov i helse- og omsorgstjenestene gjør at kommunens ressurser må brukes på nye måter. Samtidig har ressursbruken i oppvekstsektoren økt de siste årene uten tilsvarende vekst i aktivitet. For å frigjøre midler til tjenester med størst behov anbefales det å samle oppveksttilbudet i færre, mer robuste enheter og utnytte eksisterende bygg mer effektivt.

Demografiske utfordringer og behov for omstilling

Rana kommune står foran en markant demografisk endring som allerede er i ferd med å påvirke tjenestebehovet. For første gang er det nå flere eldre enn barn og unge i kommunen, og utviklingen forsterkes de neste tiårene. Framskrivinger av befolkning viser en nedgang i barnekullene fram mot midten av 2030-tallet, mens antallet innbyggere over 80 år vil dobles fram mot 2050. Samtidig reduseres antallet personer i yrkesaktiv alder, noe som både svekker skatteinngangen og gir knapphet på arbeidskraft.

Utgiftsbehovet i helse- og omsorgstjenestene ventes å øke med nær 200 millioner kroner på ti år, mens utgiftsbehovet til oppvekst og kultur reduseres med rundt 86 millioner kroner i samme periode. Prinsippet om at «økonomien skal følge demografien» innebærer derfor at oppvekstsektoren må organiseres med lavere ressursbruk, og frigjøre midler til omsorgstjenestene.

Kommunestyret har lagt fire politiske føringer til grunn for dette arbeidet:

1. Økonomien skal følge demografien.
2. Ressursbruken i oppvekst og kultur skal ikke overstige snittet i kommunegruppe 9 og 10.
3. Kommuneplanens samfunnsdel skal ligge til grunn.
4. Investeringer og drift i oppvekst og kultur må ikke gå på bekostning av satsingen på Solsiden bo- og aktivitetssenter eller forventet vekst i helse og omsorg.

På dette grunnlaget er det gjennomført en omfattende analyse av barnehage- og skolesektoren, med vekt på struktur, kapasitet, økonomi og bygningsmessige forhold.

Barnehagesektoren

Barnehagestrukturen har vært stabil over tid, men antallet barn i barnehage har gradvis gått ned. I dag har de kommunale barnehagene en samlet ledig kapasitet på rundt 25 prosent, og flere bygg har nådd slutten av sin tekniske levetid. Selfors, Revelheia og Ytteren barnehager har omfattende behov for oppgradering av bygningskropp og tekniske anlegg, med et samlet kostnadsanslag på om lag 60–65 millioner kroner. Kostnadene omfatter nødvendige bygningsmessige tiltak, men ikke ombygging til fremtidig struktur eller oppgradering av utearealer.

Hovedutfordringene i sektoren er dermed todelte: for mange barnehagebygg i forhold til behovet, og høye investeringskrav i enheter med lav utnyttelse. Ressursbruken per barn har økt, selv om totalrammen til barnehager har vært tilnærmet stabil.

Høsten 2025 ble Mjølan barnehage nedlagt. Vi anbefaler at ytterligere fire barnehager legges ned, og at barna overføres til større enheter med god kapasitet. En reduksjon i antall enheter vil gi lavere drifts og vedlikeholdskostnader, samtidig som større barnehager legger til rette for mer robuste fagmiljøer.

Et supplerende tiltak kan være å vurdere kortere åpningstider, for å tilpasse bemanningen bedre til faktisk bruksmønster.

Barnehage	Anbefaling	Begrunnelse
Revelheia barnehage	Legges ned	Betydelige vedlikeholdsbehov på fasade, tak og tekniske anlegg. Nærhet til andre barnehager gir mulighet til å samle tilbudet.
Selfors barnehage	Legges ned	Dokumenterte fuktutfordringer og behov for full teknisk utskifting. Kan legges ned uten å svekke dekningsgrad.
Båsmo barnehage	Legges ned	Har lav utnyttelsesgrad og tilstrekkelig kapasitet i nærliggende barnehager. Avvikling gir bedre ressursutnyttelse i området.
Ytteren barnehage	Legges ned	Bygget har behov for omfattende rehabilitering. Foreslås erstattet av ny barnehage i lokalene til Ytteren skole.
Ny barnehage i Ytteren	Opprettes	Etableres i skolebygget som frigjøres ved nedleggelse av Ytteren skole. Bygget har god plass, egnede utearealer og infrastruktur som legger til rette for sambruk med kulturskole og fritidsklubb.

Skolesektoren

Utviklingen i elevtall er den tydeligste driveren for omstilling. Rana har i dag 2 580 grunnskoleelever i kommunale skoler mot en kapasitet på 3 875 plasser, mer enn 30 prosent overkapasitet. Med synkende elevtall vil overkapasiteten øke over de neste årene, og gjøre det stadig mer krevende å drifte med effektive størrelser på klassene. Politisk er det allerede vedtatt at Skonseng skole legges ned fra 2026/27. Vi vurderer at det er grunnlag for å legge ned ytterligere tiltak for å effektivisere driften. Analysen peker på følgende tiltak:

Skole	Anbefaling	Begrunnelse
Storforshei barne- og ungdomsskole	Legges ned	Har 136 elever og kapasitet til om lag 350. Bygget har store vedlikeholdsbehov og høye driftskostnader i forhold til elevtallet. Nedleggelse vil gi mer effektiv ressursbruk, men krever økt skoleskyss.
Ytteren skole	Legges ned	Har 213 elever og kapasitet til rundt 350. En omdisponering av bygget til barnehage, kulturskole og fritidsklubb gir bedre utnyttelse av arealer og reduserer kommunens samlede bygningsmasse.
Utskarpen skole (ungdomstrinnet)	Flyttes til Rana ungdomsskole	Har 17 elever på ungdomstrinnet. Små klasser gir sårbart læringsmiljø og høy kostnad per elev. Rana ungdomsskole har tilstrekkelig kapasitet og vil gi elevene et større fag- og sosialt miljø.

Barnets beste-vurdering I tråd med barnekonvensjonen og opplæringslova § 10-1 er det gjennomført vurderinger av barnets beste for de tiltakene som foreslås i barnehage- og skolesektoren. Vurderingene legger vekt på trygghet, sosial tilhørighet, kvalitet i opplæring og omsorgstilbud, samt barns rett til medvirkning. Endringene vurderes samlet å gi barn et mer stabilt og faglig sterkt læringsmiljø, samtidig som det legges vekt på å redusere negative konsekvenser knyttet til reisevei, tilvenning og endringer i sosiale miljøer

Menons rapport ble lagt ved i sin helhet, sammen med presentasjonen fra politisk budsjettsamling 13. oktober 2025.

For mer informasjon:

- [Menonrapporten av 10.10.25](#)
- [Presentasjon av Menon av 13.10.25](#)

Oppsummert prosess:

Det har vært avholdt tre informasjonsmøter der elevråd, foreldreutvalg i skolene, samarbeidsutvalg i barnehagene har vært invitert til å delta. Det var også mulighet til å stille spørsmål i disse møtene. Fysisk oppmøte har vært godt, og i tillegg har mange fulgt møtene direkte eller i opptak på kommune-tv. I etterkant av de to første møtene var det mulighet for

å gi skriftlige innspill og stille spørsmål. Alle spørsmål er forsøkt svart ut og er tilgjengelige kommunens nettsider. Det samme gjør alle innspillene. Vi har endret deler av prosessen som resultat av de innspillene vi har fått. Herunder:

- Åpnet opp prosessen for private barnehager og skoler
- Vurdert andre elementer enn det som lå i administrasjonens først forslag, herunder tatt inn Ytteren skole og vurdert desentralisering av Rana ungdomsskole til sine gamle kretser.
- Gjort en ny vurdering av plassering av Ravo

I tillegg kommer jobben som er gjort ute i skoler og barnehager, der barn og unges mening er kartlagt.

Det har vært avholdt møter med hovedtillitsvalgte og hovedverneombud jevnlig siden august 2024, først hver 14. dag og nå hver 3. uke. Dialogen har vært god og også her har vi mottatt innspill underveis som vi har tatt med i det videre arbeidet.

For å sikre intern medvirkning etter de nye forslagene er det holdt drøftinger for overordnet oppvekststruktur med aktuelle hovedtillitsvalgte og hovedverneombud den 12. februar 2025. Drøfting av budsjett og økonomiplan for 2026-2029 ble gjennomført 30. oktober 2025, der rammene for oppvekststrukturen ble lagt frem. Før politisk behandling av høringssaken ble det gjennomført drøftinger med hovedtillitsvalgte og hovedverneombud den 12. november 2025.

Når det gjelder drøftinger knyttet til den enkelte enhet/arbeidsplass vil disse bli gjennomført når endelig oppvekststruktur er vedtatt.

Administrasjonen har bygd videre på kommunestyrets vedtak, Menon-rapporten og tidligere utredninger. Saken ses i sammenheng med budsjett og økonomiplan

Forslag til ny oppvekststruktur

Følgende mål er satt for jobben med ny oppvekststruktur:

- Skape et robust og kvalitativt godt tilbud der barnets beste ligger til grunn.
- Mer likeverdig fordeling av ressursene mellom de ulike enhetene og mellom sektorene
- Skreddersydde tilbud til barnehagebarn og elever som trenger det aller mest – egen ressursenhet med helsefaglig kompetanse
- Skape en struktur med fleksibilitet for fremtiden
- Rom for å jobbe forebyggende og med tidlig innsats
- Utnytte arealkapasiteten gjennom å redusere antall kvadratmeter og større sambruk

Det er utarbeidet egne faktaark som ligger som vedlegg til høringsnotatet, som beskriver mer detaljert endringen ved de enkelte skole og barnehagene.

Anbefaling skole:

Skole	Anbefaling	Iverksetting
Skonseng barneskole	Legges ned og elevene flyttes til Storforshei og Gruben.	Høsten 2026
Storforshei barne- og ungdomsskole*	Barneskole for 125 elever, og ungdomsskole for inntil 90 elever i modulbygg.	Høsten 2026
Selfors barneskole	Legges ned og elevene flyttes til Lyngheim	Høsten 2026
Ytteren barneskole	Etablere oppvekstsenter med barneskole for 175 elever, barnehage med 154 plasser, ressursenhet for barnehage, spesialpedagogisk enhet for barnehage, PPT og fritidsklubb.	Høsten 2026
Gruben skole	Det etableres ressursenhet for elever med særlig behov for skjerming.	Høsten 2026
Lyngheim	Flyttes til dagens Rana ungdomsskole avd. Mo.	Høsten 2028
Rana ungdomsskole	Elevene samlokaliseres ved Moheia.	Høsten 2028

* Dersom det etableres privatskole på Skonseng, legges Storforshei barneskole- og ungdomsskole ned og elevene flyttes til Gruben eller Lyngheim

Anbefaling barnehage:

Barnehage	Anbefaling	Iverksetting
Ytteren miljøbarnehage	Legges ned og barna flytter til Ytteren oppvekstsenter.	Høsten 2026
Revelheia barnehage	Legges ned og barna flytter til Ytteren oppvekstsenter.	Høsten 2026
Selfors barnehage	Legges ned og barna flyttes til barnehager med ledig kapasitet.	Høsten 2029
Englia barnehage	Renoveres og tilrettelegges for økt kapasitet.	I løpet av perioden etter nærmere behov.
Barnas hus eller Langnes	Renoveres og tilrettelegges for økt kapasitet.	I løpet av perioden etter nærmere behov.

Flytting fra leide til eide lokaler:

Enhet	Anbefaling	Iverksetting
-------	------------	--------------

Kulturskolen	Flyttes til samfunnshuset og kinoteateret. En del av undervisningen flyttes ut til skolene og vi ser også for oss å kunne bruke øvingslokalene til Subkultur. Det vil bli lagt frem en egen sak om innhold og omfang før sommeren 2026 i tråd med kommunestyrets vedtak 17.06.25.	2027
Barn- og familieavdelingen	Flytter ut av Pir-bygget når leieavtalen går ut i 2029. Hvor tjenestene skal lokalisere vil bli presentert i en egen sak, senere i økonomiplanperioden, men det er naturlig å se dette i sammenheng med gjennomgangen av rådhus- og kulturkvartalet.	2029

Kort oppsummert legges to skoler ned, og en skole blir til oppvekstsenter. Videre legges tre barnehager ned og barna fra to av barnehagene flyttes til det nye oppvekstsenteret og den tredje barnehagen vil bli fordelt på gjenværende barnehager.

I tillegg vil flere andre tjenester bli flyttet til nye lokaler, noe som også forventes å kunne gi bedre muligheter for samhandling og bedre tjenesteutvikling.

Forslaget berører de fleste skolene og det er ved å gjøre justeringer i skolekretsgrenser at antallet enheter som legges ned ikke er større.

Totalt vil forslaget bidra til omstillingsbehovet med ca. 40 mill. kr. i reduserte driftsutgifter.

Forslaget som er lagt frem bygger på mange avhengigheter og det vil derfor være vanskelig å gjøre justeringer av enkeltelementer, uten at det får konsekvenser for helheten.

Selfors – sentrum for korttidsplasser og rehabilitering

I forbindelse med oppvekststruktursaken prøver vi også å se andre synergier. Våren 2024 flyttet Helseparken ut av Helgelandssykehuset og inn i Selfors sykehjem. Samtidig ble korttidsavdelingen flyttet fra Ytteren til Selfors, mens to langtidsavdelinger ble overført fra Selfors til Gruben sykehjem. Endringene er en del av kommunens strategi for helse og mestring, der flere eldre og færre i yrkesaktiv alder krever ny struktur, tidligere innsats og mer effektive tjenester. Målet er at eldre skal kunne opprettholde sitt funksjonsnivå, bo hjemme lenger og utsette behovet for omfattende tjenester.

Selfors er tenkt å kunne bli et senter for korttidsopphold, rehabilitering og samarbeid med Helgelandssykehuset. Nærheten til sykehuset gir mulighet for nye samhandlingsmodeller for pasienter som befinner seg mellom kommunale og spesialiserte tjenester. Riksrevisjonen har

påpekt store utfordringer i rehabiliteringsfeltet, og endringer i Helse Nords strategi har ført til at flere private aktører er borte. Kommunene må nå overta større deler av rehabiliteringsoppgavene – et område Rana kommune må styrke.

Behovet øker også for dagtilbud, bedre oppfølging etter opphold og tettere samarbeid med pårørende ved akutte behov, langvarig pleie og livets slutfase. I en endret skolestruktur kan gymsalen og skolebygget på Selfors tas i bruk av helse- og mestringstjenestene som del av «Helseparken 4.0». Fasilitetene vil kunne støtte forebygging, opptrening og samarbeid mellom kommunens fysio- og ergoterapeuter og sykehuset. Dette kan redusere reinnleggelser og skape grunnlag for en framtidig «Helsepark 4.0».

Tidlig innsats, rehabilitering og høy omløpshastighet i korttidsavdelingene er avgjørende for å møte eldrebølgen. Videre utredninger må se dette i sammenheng med for eksempel byggetrinn 2 på Solsiden og kommunens samlede behov for helse- og mestringstjenester. En større satsing på dette området vil kanskje gjøre det mulig å forsinke, redusere eller omstrukturere noe av det som i dag ligger i planene for byggetrinn 2 på Solsiden.

Det betyr at dagens Selfors barneskole kan få nytt liv i helse og mestring. Når det gjelder øvrige skole- og barnehagebygg er disse lagt inn som en del av finansieringen til investeringsbudsjettet.

For mer informasjon:

- [Faktaark skoler - ny struktur](#)

Skolekretsgrenser

Etter opplæringslova § 2-6 har elever rett til å gå på en skole i nærmiljøet, og kommunen kan fastsette forskrift om skolekretser. Kommunen har handlingsrom til å endre skolekretsgrenser og skolestruktur, inkludert sammenslåing av kretser, endring av grenser og å ta hensyn til bruk av skolebygg.

Nærskoleprinsippet er lovfestet i opplæringsloven. Innholdet i prinsippet har imidlertid endret seg noe i ny opplæringslov. Der hvor loven tidligere sa at elever har rett til å gå på den skolen som ligger *nærmest*, er nå ordlyden endret til at elever har rett til å gå på en skole *i nærmiljøet*. Dette innebærer at kommunen i tillegg til å vektlegge nærhet, også kan ta hensyn til topografi, trafikkforhold, kapasitet på skolene, tilpasning til personal- og bygningsressurser, og at barn i samme nabolag får gå på samme skole. Nærskoleprinsippet tolkes altså ikke lenger utelukkende geografisk.

Skolenes kapasitet som faktor fremgår av forarbeidene til den nye opplæringsloven. (Prop. 57 L (2022–2023) kap. 12.5.3) Her presiseres det at kommunen kan ta hensyn til skolens kapasitet, også når skolene ikke er fulle, for å sikre en rasjonell utnyttelse av ressurser og for å unngå skolenedleggelser. Kapasitet er altså et legitimt hensyn, også før skolene er fulle, slik

det fremgår av ny lovforståelse. Skolekretsgrenser er videre et sentralt virkemiddel for kommuner i organiseringen av grunnskoletilbudet.

Endringer i skolekretsgrenser krever at kommunen behandler saken som en egen prosess, og det må gjennomføres en egen høring knyttet til dette før vedtak kan fattes. Dette fordi skolekretsgrenser i Rana er fastsatt i forskrift, og endringer i forskrift krever høring etter forvaltningslovens regler, mens skolestruktursaken i seg selv handler om overordnede beslutninger og ligger innenfor kommunens frie skjønn. Høring om ny forskrift om skolekretsgrenser og skolebytte vil derfor bli behandlet i egen politisk sak, som vil gå parallelt med oppvekststruktursaken.

I det helhetlige forslaget til ny oppvekststruktur er dagens skolekretser justert, noe som betyr at flere elever vil få ny nærscole. Ved å innføre nye skolekretsgrenser vil det bli en bedre utnyttelse av skolekapasitet og pedagogiske ressurser, noe som igjen vil gi en mer likeverdig opplæring.

Ved endringer i skolegrenser må kommunen forvente søknader om skolebytte. Opplæringslova § 2-6 annet ledd åpner for dette.

Forslaget til nye skolekretsgrenser som legges frem, er utformet sammen med, og som premiss for, den strukturen som er valgt i innstillingen til oppvekststruktursaken. Det er derfor også naturlig at disse to sakene og høringene kjøres samtidig.

Høringsparter i forskrift om skolestruktur er blant annet skolens samarbeidsutvalg, foreldreråd, fagforeninger, grendelag og andre berørte brukergrupper i samfunnet ellers som ønsker å uttale seg.

For mer informasjon:

- [Forslag om forskrift nye kretsgrenser](#)
- [Kart barneskolekretser](#)

Ressursenheter for barnehagebarn og elever med særlig omfattende behov

Det planlegges ressursenheter med tilrettelagt tilbud i barnehage og skole for barn med særlig omfattende behov for fysisk og spesialpedagogisk tilrettelegging. Enheten skal gi barn med sammensatte behov et inkluderende og trygt læringsmiljø, samtidig som det legges til rette for skjerming og individuell oppfølging der dette er nødvendig. Ressursenheten etableres i tilknytning til ordinær barnehage og skole, slik at barna har god tilgang til fellesskap med jevnaldrende.

Målgruppen er barn som har behov for spesialisert kompetanse og stort behov for fysisk tilrettelegging med egne lokaler. Dette inkluderer barn med store medisinske behov, behov for skjerming fra stimuli, eller behov for eget rom og tilpasset dagsstruktur. Ressursenheten skal bemannes med tverrfaglig kompetanse, som spesialpedagoger, vernepleiere,

helsefagarbeidere og fagarbeidere. Inntak skjer etter søknad fra foresatte og vurdering av barnets beste, i samråd med PPT og relevante faginstanser. Målet er å sikre at alle barn får et likeverdig og tilpasset tilbud, i tråd med lovverk og prinsipper om inkludering og medvirkning

Rom for å jobbe med forebygging og tidlig innsats

Rana kommune har jobbet målrettet med forebygging og tidlig innsats over mange år. Det er viktig at dette arbeidet kan fortsette også i årene fremover, og gjerne styrkes med mer fokus på helsefremmende arbeid og hjelp til egenomsorg.

Sosiale gevinster

- Bedre folkehelse: Utenforskap øker risikoen for psykiske lidelser, noe som gir store helseutgifter og menneskelige belastninger. Forebygging gir bedre livskvalitet og lavere helsekostnader.
- Redusert kriminalitet og sosial uro: Utenforskap kan føre til kriminalitet og lav tillit til samfunnsinstitusjoner. Inkludering styrker sosial stabilitet.
- Styrket sosial bærekraft: Deltakelse i arbeid og utdanning gir tilhørighet, reduserer ensomhet og øker samfunnets samlede kompetanse.

Generasjonseffekt

- Forebygging bryter negative mønstre som går i arv. Barn som vokser opp i utenforskap har høyere risiko for lav utdanning og fattigdom som voksne.
- Tiltak nå, gir langsiktig gevinst for kommende generasjoner.

Økonomiske gevinster

- Reduserte offentlige kostnader: Utenforskap medfører høye utgifter til trygdeytelser, helse- og sosialtjenester. Forebygging kan spare milliarder i langsiktige kostnader.
- Økt verdiskaping: Inkludering i arbeidslivet gir skatteinntekter og reduserer behovet for offentlige ytelser. Flere i arbeid styrker BNP og velferdsstatens bærekraft.
- Bedre ressursutnyttelse: Forebygging er billigere enn reparasjon. Tidlig innsats i barndom og ungdom gir høy avkastning i form av redusert kriminalitet, bedre helse og høyere utdanning.

Redusere arealer og større sambruk

Rana kommune har et uttalt mål om å redusere arealbruken og utnytte egne lokaler gjennom økt sambruk. Dette er sentrale strategier for å oppnå bærekraftige, økonomiske og funksjonelle løsninger.

Økonomiske gevinster

- Lavere kostnader til drift, vedlikehold og energi.
- Bedre utnyttelse av investeringer og fellesressurser.

Miljømessige fordeler

- Redusert energibruk og klimagassutslipp.
- Mindre inngrep i natur og bedre bevaring av grøntområder.

Fleksibilitet og fremtidstilpasning

- Tilrettelegging for nye arbeidsformer og endrede behov.
- Økt mulighet for omstilling og effektiv bruk av areal.

Styrket samarbeid og tjenestekvalitet

- Samlokalisering fremmer samhandling mellom fagmiljøer.
- Bedre tilgjengelighet og helhetlige tjenester for innbyggere.

Attraktivitet og trivsel

- Mer liv i bygg og områder gjennom flerbruk.
- Økt trygghet og sosialt fellesskap.

Økonomiske vurderinger

Med kommunedirektørens forslag legger vi opp til et nøkternt investeringsnivå med 150 mill. kr. i økonomiplanperioden for oppvekst og kultur. Samlede driftsutgifter, med drift av tjenester og FDV (forvaltning, drift og vedlikehold av bygg), reduseres med rundt 40 mill. kr., herav utgjør redusert FDV ca. 15 %.

Innledningsvis i saken viser vi til de demografiske utfordringene og behovet for å overføre ressurser fra oppvekst til eldreomsorg, dette i tråd med statens fordeling av rammetilskudd til kommunene. Et annet og minst like sterkt hensyn er økende utfordringer knyttet til rekruttering av personale og kompetanse.

Videre er det også i kommunestyrets vedtak av 17. juni 2025 vedtatt at *Fremtidig tjenesteproduksjon, investeringer og strukturer i oppvekst- og kulturavdelingen må ikke gå på bekostning av kommunens evne til:*

- *Investering i Solsiden bo- og aktivitetssenter byggetrinn 1 og 2.*
- *Drift av Solsiden bo- og aktivitetssenter.*
- *Fremtidig forventet vekst i øvrige tjenester innen helse- og omsorgssektoren*

Det betyr at ikke bare drift, men også investeringsbehov og kostnadseffektiviteten ved dagens oppvekststruktur må bidra til å realisere Solsiden bo- og aktivitetssenter. Omstillingsbehovet for oppvekst og kultur er for neste økonomiplanperiode 2026-2029 på mer enn 75 mill. kr. Driften er i dag nøktern, men vi ligger over snittet i andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med (Kostragruppe 9 og 10), justert for ulik arbeidsgiveravgift. I rapporten fra Menon Economics, viser de til at vi har en mer negativ utvikling enn kommunene i disse Kostragruppene. De sier vi har en dårligere produktivitetsutvikling og ligger etter med omstillingsarbeidet.

Måten ny struktur for oppvekst og kultur er bygget opp har en helhetlig tilnærming, noe som betyr at mindre endringer kan ha store konsekvenser for det økonomiske opplegget.

Det betyr at strukturgrepene bidrar til den største delen av oppvekst og kultur sitt omstillingsbehov og dermed gjør at vi kan opprettholde viktige tjenester i kultur og barn- og familieavdelingen som ikke styres av bemanningsnormer.

Oppsummert i henhold til kommunestyrets bestilling

Saken har vært grundig utredet og belyst gjennom 37 ulike alternativer, Menon-rapporten som kommunestyret bestilte, perspektivanalyser, medvirkning fra barn og unge, informasjonsmøter, tre høringsrunder og flere politiske behandlinger.

Kommunedirektørens forslag bygger på alle disse føringene og særlig kommunestyrets vedtak av 17.06.25 og rapporten bestilt av kommunestyret i samme møte. Vedtakene i kommunestyresak 58/2025 av 17.06.25 må anses som prosessledende.

I vedtakets punkt 1 ble det gjort et vedtak om å renovere Storforshei barne- og ungdomsskole og beholde et 1-10-tilbud. Dette er fulgt opp i kommunedirektørens forslag, men her ligger det også inne en forutsetning for fortsatt drift ved Storforshei, at det ikke opprettes privatskole på Skonseng. Dersom vi får privatskole på Skonseng, vil elevgrunnet ved Storforshei bli for lavt. Per i dag er det 47 elever ved barneskolen på Storforshei.

I samme punkt ble det gjort et vedtak om å legge ned Skonseng, samtidig som det ble bedt om at foreldre/foresatte skulle få si noe om hvor de ønsket at deres barn skulle gå på skole. Videre beskrivelse av organisering rundt SFO og eventuelle behov for avbøtende tiltak skulle også vurderes.

Undersøkelsen om skolevalg ved nedlegging av Skonseng, viste en relativt jevn fordeling mellom Storforshei og Selfors, mens Gruben fikk en slenger. Ut fra dette legger kommunedirektøren til grunn at ønskene er delt. I og med at kommunestyret hadde vedtatt at Ytteren barneskole ikke skulle legges ned, falt valget på Selfors skole, noe som gjør at dette ikke lenger er et aktuelt valg. Elevene blir derfor fordelt mellom Storforshei og Gruben skoler i forslaget.

Forskrift om skolekretsgrenser vil bli revidert og legges frem for høring parallelt med oppvekststruktursaken, noe som gjør at også vedtakspunktet om behandling av disse før skoleåret 2026/27 imøtekommes. I saken har vi jobbet mye med skolekretsgrenser for å få en jevnere fordeling mellom skolene og et mer likeverdig tilbud til elevene. Ved å jobbe mer med skolekretsgrenser har det også vært mulig å rasjonalisere driften uten å måtte ta ned enda flere skoler. I tidligere utredninger har kommunedirektøren i sine anbefalinger valgt løsninger med flytting av hele barnegrupper. I dette forslaget bryter vi med dette prinsippet, ut fra to forhold;

- 1) Behovet for omstilling har økt med 22,6 mill. kr. fra budsjettopplegget for forrige økonomiplanperiode, noe som skyldes at strukturgrepene ble utsatt og antall barn og unge har gått mer ned enn våre prognoser tilsa.
- 2) Denne løsningen får en mer likeverdig fordeling av ressursene, i større og mer robuste enheter. I tillegg ville det økte omstillingsbehovet alternativt føre til at vi hadde måttet ta ned ikke-lovpålagte oppgaver, som vil gå kraftig ut over fritidstilbud, forebygging og tidlig innsats.

Det gjør at det blir ekstra viktig at vi klarer å lage gode planer for overganger, der vi ivaretar sosiale forhold som vennskap, at søsken får gå på samme skole, samt lærer-elev-forhold for sårbare elever. Det betyr at vi mener at vi gjennom disse vurderingene ivaretar barnets beste, da alternativet ville være mye dårligere.

Ytteren barneskole blir i pkt. 2 besluttet opprettholdt, samtidig som det åpnes opp for sambruk med andre tjenester. Ytteren er en skole med kapasitet for 350 elever. For tiden er det 212 elever ved skolen. Ved å se Båsmo og Ytteren skoler under ett, vil Ytteren fremdeles kunne bestå, men det foreslås at skolen gjøres om til en én-parallell med plass til 175 elever. Da vil vi kunne få til sambruk, som kommunestyret i sitt vedtak var positive til.

Kommunedirektøren er usikker på hva kommunestyret vedtok i sitt pkt. 2 c), men forstår det slik, at det ikke kan bety at man ikke skal se på nedleggelse av barnehager. Menon foreslår i sin rapport å gjøre om Ytteren barneskole og legge ned 4 barnehager som fordeles på denne og i kommunale og private barnehager med ledig kapasitet. Dette i tillegg til Mjølan som ble lagt ned fra høsten 2025. Kommunedirektøren foreslår å legge ned Revelheia barnehage og Ytteren miljøbarnehage og flytte barnehagedriften til Ytteren barneskole, i et nytt Ytteren oppvekstsenter. Disse barnehagene er valgt ut fra bygningsmessige forhold. I tillegg ligger det inne at Selfors barnehage legges ned siste året i økonomiplanperioden.

I tillegg til skole og barnehage, er det funnet rom til ressursenhet for barnehagebarn med særlige behov for skjerming, spesialpedagogisk enhet for barnehage, PPT og fritidsklubben.

Båsmo og Ytteren barneskoler vil inngå i samme skolekrets, slik at ressursene kan ses på tvers av de to skolene.

Kulturskolens lokalisering vil det bli jobbet videre med, og forslag til løsning vil bli lagt frem i egen sak til politisk behandling. I budsjettforslaget ligger det inne en forutsetning at vi sier opp leieavtalen for kulturskolen og finner løsninger i egne arealer.

Ravo er vedtatt flyttet til Torggata 2 og vil bli samlokalisert der med flyktningetjenesten. Arbeidet med flyttingen er igangsatt.

Kommunestyret var i sitt vedtak opptatt av at økonomien må følge demografien og at strukturer i oppvekst- og kulturavdelingen ikke må gå på bekostning av investering i Solsiden bo- og aktivitetssenter byggetrinn 1 og 2, driften av Solsiden og fremtidig forventet vekst innen helse- og omsorgssektoren.

Ved å legge ned Selfors skole, som lå inne som et av forslagene fra Menon, vil helse og mestring få en mulighet til å utvikle sine tjenester ytterligere på Selfors nært opp til eget sykehjem og Helgelandssykehuset, og muligens redusere eller omstrukturere noe av det som i dag ligger inne i planene for Solsiden trinn 2.

I tillegg til føringene fra kommunestyret har kommunedirektøren lagt inn flytting av Lyngheim skole til dagens Rana ungdomsskole, avdeling Mo. En forutsetning for dette grepet er tilbygg med 6 klasserom ved Rana ungdomsskole, avdeling Moheia.

Med dette forslaget har vi kommet langt i å imøtekomme disse betingelsene, selv om utfordringen har økt betydelig fra 2025-budsjettet ble behandlet. Ved å iverksette tiltak så raskt som mulig vil det uløste omstillingsbehovet være på 8,95 mill. kr., hvilket betyr at vi ikke er helt i mål, men fortsatt må jobbe for en mer rasjonell drift i økonomiplanperioden.

Menon-rapporten har gått en del lenger enn det kommunedirektøren har funnet at det er mulighet for i inneværende periode, men kommunedirektøren ser at rapporten peker på grep som kan vurderes i fremtiden.

Kommunedirektørens konklusjon

Kommunedirektøren mener ny struktur svarer ut bestillingen fra kommunestyret og tar inn over seg det økte omstillingsbehovet fra 2025- til 2026-budsjettet.

Forslaget til ny oppvekststruktur gir mer robuste og mer driftssikre strukturer, og som vil bidra til å opprettholde gode kompetanse- og fagmiljø og sikre gode oppvekst- og kulturtilbud. Tilbudet vil bli mer likeverdig for elevene og bidra til en jevnere belastning for de ansatte i skolene. I tillegg klarer vi å opprettholde kultur- og fritidstilbud, samt skape rom for forebygging og tidlig innsats, som igjen vil gi et samlet bedre tilbud til barn og unge, men også alle innbyggere.

Vedlegg:

1. [Vedleggsoversikt](#)